

REFERENCES

1. Avramenko O.M. Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk. 2013; 5(38): 16-18 (in Ukrainian).
2. Andriichuk O.Ya. Bolezni oporno-dvigatel'nogo apparata kak mediko-demograficheskii pokazatel zdorovia naseleniia [Locomotor System Diseases as a Medico-Demographic Index of the Health of Population]. In : Osobennosti formirovaniia zdorovogo obraza zhizni: factory i usloviia : materialy konf. [Features of Healthy Life Style Formation : Factors and Conditions]. Ulan-Ude; 2012: 9-12(in Russian).
3. Bobryk Yu.V. Vestnik fizioterapii i kurtologii. 2009; 4: 24-27(inUkrainian).
4. Epifanov V.A. Vostanovitelnoie lecheniie pri zabolevaniakh i povrezhdeniiah pozvonochnika [Rehabilitation Therapy in Case of Vertebral Diseases and Injures]. Moscow : MEDpress-inform; 2008 : 385p. (in Russian).
5. Zolotuhin S.Yu. Kompleksnoie lecheniie osteokhondroza poiasnichnogo otdela pozvonochnika : avtoref. dis. [Complex Therapy of Lumbar Vertebral Department Osteochondrosis]. Samara ; 2009 : 25p. (in Russian).
6. Kulchenko I.A. Zastosuvannia maloamplitudnykh vprav u poiednanni z rozvantazhenniam khrebtu u fizychnii reabilitatsii khvorykh na poperekovyi osteokhondroz : avtoref. dys. [Application of Littlepeak Exercises in the Combination with Vertebral Unloading in Physical Rehabilitation in the Patients with a Lumbar Osteochondrosis]. Kyiv ; 2005 : 25p. (in Ukrainian).
7. Epifanov V.A. Lechebnaya fizicheskaia kultura : uchebnoie posobie [Curative Physical Culture : Tutorial]. Moscow ; 2006 : 568p. (in Russian).
8. Mukhyn V.M. Fizychna reabilitatsiia [Physical Rehabilitation]. Kyiv : Olimpiiska literatura ; 2009 : 488 p. (in Ukrainian).
9. Peshkova O.V. Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk. 2004; 7 : 168-170 (in Ukrainian).
10. Sohyb Bahdzhat Mahmud Al'Mavazhdeh. Fizychna reabilitatsiia khvorykh na poperekovyi osteokhondroz, uskladnenyi nestabilnistiu sehmentiv i protruziieiu mizhkhrebezvykh diskiv: avtoref. dys. [Physical Rehabilitation of the Patients with the Lumbar Osteochondrosis Complicated by the Instability of the Segments and Protrusion of the Intervertebral Disks]. Kyiv ; 2014 : 22 p. (in Ukrainian).
11. Chelnokov V.A. Teoriia i praktika fizicheskoi kultury. 2005; 1 : 11-16 (in Ukrainian).
12. Yakovenko D.V. Ozdorovitelnaia fizicheskaia kulturastudentov s osteokhondrozom pozvonochnika na osnove kompleksnykh korriruiushchikh vozdeistvii : avtoref. dis. [Sanitary Physical Culture of the Students with the Vertebral Osteochondrosis Based on the Complex Correlating Effects]. Velikiie Luky; 2009: 22 p. (in Russian).

Надійшла до редакції 24.05.2015

THE HISTORY OF THE KYIV MEDICAL INSTITUTE FORMATION (1917-1922). PRESENT-DAY CONCEPTUAL APPROACH

Yavorovsky O.P., Tsekhmister Ya.M., Sakharchuk I.M., Ezikian G.M.

ІСТОРІЯ ЗАСНУВАННЯ КИЇВСЬКОГО МЕДИЧНОГО ІНСТИТУТУ (1917-1922). СУЧАСНИЙ КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД (II повідомлення)

**ЯВОРОВСЬКИЙ О.П.,
ЦЕХМІСТЕР Я.В.,
САХАРЧУК І.М.,
ЄЗІКЯН Г.М.**
Національний
медичний
університет
ім. О.О. Богомольця,
м. Київ

УДК 378.661:61
(477-25)

Івовий етап становлення медичного інституту розпочався 6 червня 1919 року, коли Народний комісаріат освіти та Рада комісарів вищих навчальних закладів міста Києва видали Постанову № 18 такого змісту:

1) Колишні Державний український університет і Університет Св. Володимира об'єднуються з 1-го червня 1919 р. у Київський університет;

2) У Київському університеті з 1-го червня відкриваються паралельні україномовні і російськомовні кафедри;

3) Весь викладацький і допоміжно-обслуговуючий персонал переходить у підпорядкування Київського університету;

4) Все рухоме та нерухоме майно двох університетів переходить у підпорядкування Київського університету.

Порівняльний аналіз цих документів (Постанови № 8 і Пояснення до неї № 173 та Постанови № 18) з попереднім "Законопроект про реформування Київського університету Св. Володимира і Київського Державного Українського Університету" показує, що вони за формою (не враховуючи хіба що Постанови № 18, яка лише віддалено нагадує законопроект) та за змістом відрізняються один від одного. Якщо зміст Законопроекту часів Директорії має яскраво виражений національний контекст, то документи Наркомосу УСРР навпаки — не акцентують уваги на національній приналежності того чи іншого вишу. До того ж, один з них (Постанова № 8) стосується всеукраїнського освітнього процесу. Інші два документи (Постанова № 18 та

ИСТОРИЯ ОСНОВАНИЯ КИЕВСКОГО МЕДИЦИНСКОГО ИНСТИТУТА (1917-1922).

СОВРЕМЕННЫЙ КОНЦЕПТУАЛЬНЫЙ ПОДХОД

Яворовский А.П., Цехмистер Я.В., Сахарчук И.М., Езикян Г.М.
Национальный медицинский университет им. А.А. Богомольца, г. Киев

На основании анализа архивно-документальных и научно-публицистических материалов исследуется история основания Киевского медицинского института. Показано, что процесс его становления длился более четырех лет и прошел в своем развитии шесть периодов, которые менялись в зависимости от прихода к власти тех или иных политических сил. Сделаны выводы о том, что созданный в 1920 году Киевский медицинский институт как высшее национальное медицинское учреждение стал правопреемником не только медицинского факультета императорского университета Св. Владимира, как считалось раньше, а и медицинского факультета Украинского государственного университета.

Ключевые слова: Киевский медицинский университет, Университет Св. Владимира, Украинский государственный университет, становление, национальная основа, объединяющий процесс, правопреемник.

© Яворовський О.П., Цехмістер Я.В., Сахарчук І.М.,
Єзікян Г.М. СТАТТЯ, 2015.

THE HISTORY OF THE KYIV MEDICAL INSTITUTE FORMATION (1917-1922). PRESENT-DAY CONCEPTIONAL APPROACH

Yavorovsky O.P., Tsekhmister Ya.M., Sakharchuk I.M., Ezikian G.M.

Kyiv Bohomolets National Medical University

The formation history of the Kyiv Medical Institute was investigated on the basis of the analysis of the archives-and-documentary, scientific-and-publicistic materials. The process of its formation was lasting for more than four years and passed over six

periods in its development, which were changed depending on those or other political forces came to power. We have drawn a conclusion that the Kyiv Medical Institute, founded in 1920 as a higher national medical institution, became an assignee not only of the St. Volodymyr Imperial University Medical Faculty, as it had been considered before, but also of the Medical Faculty of the Ukrainian National University.

Keywords: *Kyiv Medical University, St. Volodymyr University, Ukrainian National University, formation, national base, consolidating process, assignee.*

Пояснення до неї № 173) пропонують врегулювати відносини між російським університетом Св. Володимира і Українським державним університетом (отже і двома медичними факультетами) шляхом їх об'єднання на взаємно рівноправних умовах у спільний Київський університет.

У даних документах йдеться про боротьбу за національну вищу (у т.ч. й медичну) школу. У них зафіксовано рішучий намір Наркомосу УСРР розв'язати спірні проблеми, що існували між однотипними київськими вишами, (особливо їхніми медичними факультетами) і частково Жіночими вищими курсами. Щодо медичних факультетів, то вони, згідно з Поясненням № 173, також мали об'єднатися в один факультет у новоствореному університеті. Проте у складі об'єднаного медичного факультету мали функціонувати два відділи — український і російський, з окремими (своїми) самостійними вечніми радами, але зі спільним використанням ("на равных началах") науково-допоміжних установ та інших інституцій. Однак ці інституції, як справедливо відзначає О.В. Корчак-Чепурківський, "були не спільні, не споріднені між собою" не лише "ідеологічно і мовно", але й матеріально та за кількісними показниками медичного й технічного персоналу, а також викладацького складу і студентського контингенту. Якщо український медичний факультет мав у цей час лише два курси, то російський — усі п'ять. Отже, пише далі О.В. Корчак-Чепурківський, "почалось повільне пристосування, чи невидима боротьба за посилення того чи того принципу. Визнаючи силу матеріальних підстав для утворення форм володіння, український відділ дбав за те, щоб знайти ще окремі допоміжні установи як матеріальну базу, щоб виявити на практиці свій світогляд".

За таких умов український відділ медичного факультету докладав чимало зусиль, щоб знайти поза межами російського відділу, який без особливого ентузіазму ділився своїм майном, нові бази в

інших медичних закладах Києва. Так, для облаштування власних кабінетів, лабораторій, клінік він зумів придбати у своє розпорядження приміщення колишніх шпиталів: Українського Червоного Хреста № 10 (кол. лікарня Маковського), № 6 (кол. лікарня для чорноробочих) і № 2 (кол. Євангелічна лікарня). І нова влада (слід віддати їй належне) сприяла цьому, бо український відділ медичного факультету мав поповнюватися передусім дітьми робітників і селян Київщини та навколишніх губерній, які на 80-90% були етнічними українцями.

Проте боротьба за створення української вищої медичної школи у Києві була перервана встановленням денікінської влади, яка проіснувала тут з кінця серпня по 15 грудня 1919 року. Це були найдраматичніші часи для української вищої школи. Бо денікінська влада, яка вела боротьбу за відновлення "єдиної і неделимої Росії", не визнавала права українців мати не те що свою державність, а навіть мову, літературу, школу тощо. Усе, чого досягли українці під час революції у галузі культурно-національного відродження, кваліфікувалось як сепаратизм, а тому підлягало забороні і ліквідації. Це стосувалося й вищої школи. Так, одразу після захоплення денікінцями Києва вища військова влада розпорядилася виключити з числа студентів тих, "які були прийняті в університет комісарами при більшовиках".

Відповідно до цієї вимоги правління Університету Св. Володимира на своєму засіданні, яке відбулося наприкінці серпня 1919 року, ухвалило: "Відраховувати з університету всіх осіб, прийнятих до складу студентів і фармацевтів, переведених з інших вищих навчальних закладів чи з одного факультету на другий, а також зарахованих до числа студентів вільних слухачів ректором, за вимогою колегії у справах вищої школи, або ж комісаром" [1].

У зв'язку з денікінським наказом "про мобілізацію всіх студентів" та з відсутністю палива

заняття у навчальних закладах Києва не відновлювалися. Виняток становив лише юридичний факультет Університету Св. Володимира, де заняття розпочалися 20 листопада 1919 р., хоча, за повідомленням вечірньої газети, "читання лекцій проходять вкрай мляво при зовсім незначній кількості студентів, більшість котрих призвані до лав Добровольчої Армії".

У катастрофічному стані перебувала за денікінців вища українська школа. Її стан академік Корчак-Чепурківський О.В. характеризував так: "Це час повної руйнації української вищої школи. Ще дуже слаба матеріально, вона була цілком викинута на вулицю як суперечна ідеї "єдиної неделимої Росії", сепаратична, яку треба знищити, визнаючи за єдину державну й культурну мову — російську".

У часи холодної осені, вищу школу з її персоналом — навчательським і студентським, — школу, що ледве збила злиденне навчальне майно викинута з її приміщення, не дано ніяких коштів навіть на ліквідацію, держано у стані невизнання права на існування, не зважаючи на спеціальні клопотання..." [2]. Ці клопотання, як писала вже згадувана газета "Вечерние огни", що видавалася у Києві при денікінцях, порушувалися представниками українських навчальних закладів перед денікінським керівництвом.

У них піднімалися питання "про право на державну допомогу" і про виділення необхідних грошових позичок для відновлення діяльності цих закладів. Саме з цієї метою від українських вишів Києва була відряджена до столиці Денікіна Ростова-на-Дону спеціальна делегація, яка так нічого і не вирішила. Один з трьох її членів, ректор Ф.П. Сушицький, затримавшись на зворотному шляху в Одесі, захворів на висипний тиф і помер. Таку високу ціну доводилося платити українським патріотам за антиукраїнську політику денікінців у галузі освіти.

Остаточне питання про створення української вищої медич-

ної школи у столиці було вирішене після розгрому денікінських військ та захоплення 15 грудня 1919 р. радянсько-російськими військами Києва.

Це було третє встановлення радянської влади в Україні. Воно співпало з останнім періодом становлення Київського медичного інституту як українського вищого медичного закладу. Цей період охопив 1920, 1921 і першу половину 1922 року.

Саме у цей час більшовицька влада розпочала формувати нову, радянську систему освіти в Україні. Щоб не виглядати окупаційною владою, якою вона була під час першого приходу на Україну, цього разу більшовики змушені були українізувати (коренізувати) не лише державно-партійний апарат УСРР, а й освітньо-культурні установи. У Києві це можна було продемонструвати на прикладі створення Українського медичного інституту на основі об'єднання трьох існуючих вищих медичних закладів. Об'єднавчий процес цих закладів, як вказувалося вище, розпочався ще у червні 1919 р., але був перерваний денікінцями. Тепер же він відновлювався. Початком відновлення став "Приказ № 55 Отдела Высшей школы Киевского Губнаробраза" від 19 березня 1920 року. Згідно з ним "медичні факультети університетів (Св. Володимира та Українського державного) і Жіночий Медичний Інститут утворюють медичний факультет Інституту Охорони Здоров'я. До його складу приєднуються як факультети дворічні фармацевтичні курси та Одонтологічний інститут. Тимчасово Інститут Охорони Здоров'я відкривається у складі трьох факультетів". Мовою викладання стають українська та російська. Управління координується одним органом, при якому створюються українські і російські факультетські ради: господарська, наукова, соціального забезпечення і трудової повинності.

Ці ради, почавши лише з серпня 1920 р. засідати разом, вперше обрали спільну президію факультетської ради інституту. Проте залишаються фактично відокремленими український і російський медичні факультети. Вони змінили лише назви (замість факультетів стали іменуватися російська й українська "лектури"), втративши при цьому юридичне визнання. До такого стану призвело те, констатує О.В. Корчак-Чепурківський, що російська "лектура" "ідеологічно вороже ставиться до ідеї перетворення в українську вищу школу"; вона "й не думала про те,

ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ

щоб іти до об'єднаної радянської медичної вищої школи у Києві, вона мріяла про утворення назавжди окремого Київського медінституту, правильніше — відновлення "Медицинського факультета російського Императорского Университета Св. Владимира" [2].

У цій ситуації радянська влада, твердо відстоюючи курс на об'єднання, створює у серпні 1920 р. єдиний адміністративно-господарський орган — правління інституту — і призначає ректора. Ним стає доктор медицини, професор Є.Г. Черняхівський. Але управління інститутом здійснюється колегією, політичне керівництво в якій належить комісару.

Протягом усього 1920 року влада послідовно гуртує викладацькі кадри з числа представників української "лектури", особливо тієї частини, яка активно підтримує її курс на українізацію. При цьому вона міняє назви вищого медичного закладу Києва та його керівників. Про це свідчать такі дані. Укрголовпрофосвіти на підставі роботи спеціально створеної 1920 року комісії з питань вищої школи м. Києва 3 січня 1921 р. (за новим стилем) видає наказ № 267/4, у першому параграфі якого зафіксовано таке розпорядження: "Київському Інституту Охорони Здоров'я надалі іменуватися: Київська Державна Медична Академія". А згідно з наказом колегії Губпрофосвіти № 501 від 13 грудня 1920 р. (за старим стилем) "Київська Державна Медична Академія перейменується у Медичний інститут". Відповідно до цього ж наказу професор Є.Г. Черняхівський звільняється з посади ректора медінституту, натомість ректором призначається професор М.А. Левицький. Одночасно він стає деканом медичного факультету замість професора О.В. Корчак-Чепурківського, якого було призначено деканом санітарно-гігієнічного відділу медінституту. Після цих кадрових змін уряд, проводячи ту ж саму політику, спрямовану на неухильне об'єднання трьох вищих закладів

Києва в один, навесні 1922 р. створює ще одну державну комісію, яка мала налагодити нестабільний навчальний процес, викликаний невщухаючою боротьбою між українською і російською "лектурами". Ця боротьба, за висловом третього ректора-комуніста Л.М. Левитського, стала настільки гострою, що "докорінно паралізувала будь-яку творчу роботу і заважала проведенню реформ вищої школи" [3].

Робота цієї комісії стала наслідком рішучих заходів, застосованих щодо окремих, найбільш радикально налаштованих, представників російської й української "лектур". Їх було звільнено з роботи. Цьому сприяв новий штатний розклад, надісланий Укрпрофосвіти на 1922-1923 навчальний рік. Згідно з ним нові штати кафедр Медичного інституту передбачали скорочення з трьох або двох до однієї посади [2].

З цього часу у житті Київського медичного інституту настав новий період, який тривав майже до кінця 20-х років ХХ ст. Його умовно можна назвати періодом поступального розвитку. Він характеризувався зміною внутрішньої структури інституту (запровадженням принципів колективного управління закладом спільними зусиллями професорів, викладачів, студентів, технічно-обслуговуючого персоналу та застосуванням класового підходу до складу студентів і викладачів); розширенням обсягу медичного курсу шляхом розподілу основних дисциплін та запровадженням нових — соціальної гігієни, професійної гігієни, мікробіології, туберкульозу, інфекційних хвороб і створенням відповідних кафедр; системним переглядом змісту й введенням нових методів навчання — семінарських та лабораторних; раціоналізацією навчання шляхом запровадження так званих "ухилів" (тобто відповідної спеціалізації) у загальному п'ятирічному курсі і стажування; зміцненням матеріальної бази; виданням власного періодичного органу — "Українські Медичні Ві-

сти" тощо [4-6]. Та це вже окрема тема, яка потребує спеціального дослідження.

Підсумовуючи, узагальнимо ключові моменти з усього сказаного вище та зробимо кінцеві **ВИСНОВКИ**.

1. Київський медичний інститут створювався як вищий національний заклад в умовах відсутності української середньої і вищої освіти, у т.ч. медичної. Вперше ідея про необхідність мати такий заклад виникла у середовищі київської національної інтелектуальної еліти 1917 року. З урахуванням цього факту академік О.В. Корчак-Чепурківський стверджував, що "ми маємо право вважати дату заснування Київського Медичного Інституту з 1917 року." Проте офіційною датою заснування медінституту прийнято було вважати не час появи ідеї про це, а рік його реального заснування.

2. Від виникнення ідеї про необхідність створення національного вищого медичного закладу у Києві до її втілення у життя минув досить тривалий час, характерною особливістю якого була надзвичайно напружена соціально-політична обстановка. Залежно від неї й відбувся складний процес становлення Київського медичного інституту. У своєму розвитку цей процес пройшов кілька етапів.

I. (Жовтень 1917 р. — серпень 1918 р.) — підготовчий період до створення українського медичного факультету, який характеризувався плідною організаційною роботою науково-педагогічної інтелігенції у стінах Українського народного університету, пов'язаною зі справою утворення вищої національної української школи (у т.ч. медичної) за часів існування Української Центральної Ради і частково Української гетьманської держави. У цей час (травень 1918 р.) було підготовлено проект Закону про перетворення Київського українського народного університету на Державний український університет, у складі якого передбачалося відкриття медичного факультету для "потреб українського народу".

II. (17 серпня 1918 р. — 14 грудня 1918 р.) — період функціонування медичного факультету у складі Українського державного університету за часів гетьманату П. Скоропадського, профільні кафедри на якому очолили українські вчені-медики, викладання велося українською мовою.

III. (15 грудня 1918 р. — 6 лютого 1919 р.) — період інтенсивно-

го розвитку і всебічної підтримки Директорією УНР українізації освітньої галузі, залучення професури Українського державного університету, у т.ч. медичного факультету, до роботи у Комісії у справах вищих шкіл, яка розробляла нормативно-правові документи з організації навчально-освітнього процесу в Україні. Одним з таких документів став розроблений деканом медичного факультету О.В. Корчак-Чепурківським "Законопроект про реформування Київського Університету Св. Володимира і Київського Державного Українського Університету", який відіграв важливу роль у справі розвитку вищої національної школи, включаючи медичну, переорієнтовуючи її з російської на українську.

IV. (Лютий 1919 р. — серпень 1919 р.) — період лояльного ставлення радянського керівництва до Українського державного університету і його медичного факультету під час другого захоплення більшовицько-російськими військами Києва та перенесення сюди (14 лютого 1919 р.) столиці з Харкова, утворення (березень 1919 р.) Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР). Низкою документів, прийнятих у цей період (Постанова Наркомосу УСРР № 8, Пояснення № 173 до цієї Постанови, Постанова № 18), зафіксовано рішучий намір влади розв'язати спірні проблеми, що існували між одностипними вишами Києва та їхніми медичними факультетами. Проте цьому завадило встановлення денікінської влади.

V. (Кінець серпня 1919 р. — 14 грудня 1919 р.) — період руйнування української вищої (у т.ч. медичної) школи у часи перебування у Києві денікінської влади, яка, ведучи боротьбу за "єдиную и неделимую Россию", вважала вищу українську школу "сепаратичною", отже такою, що підлягала ліквідації. Майно, викинуте з приміщень українського медичного факультету, вдалося зберегти лише завдяки зусиллям національно свідомих викладачів. Це дозволило пізніше відновити заняття.

VI. (15 грудня 1919 р. — перша половина 1922 р.) — завершальний період становлення Київського медичного інституту. Його початок співпав з третім встановленням радянської влади в Україні. А тривав він 2,5 роки. У рамках цього періоду більшовицька влада розпочала формувати радянську систему освіти в Україні. Щоб не виглядати окупаційною владою, вона вирішила українізувати (коренізувати) не

лише державно-партійний апарат УСРР, а й культурно-освітні установи. У Києві це продемонстровано на прикладі створення Українського медичного інституту, об'єднавши 1920 року три медичні факультети існуючих університетів (Св. Володимира та Українського державного) і Жіночих вищих курсів та утворивши медичний факультет Інституту охорони здоров'я. Цього ж року до його складу були приєднані як окремі факультети дворічні фармацевтичні курси та Одонтологічний інститут. У грудні 1920 р. Інститут охорони здоров'я перейменовується на Київську державну медичну академію, а невдовзі — на Київський медичний інститут.

Отже, процес становлення інституту був досить тривалим і складним. Він пройшов шість етапів, кожний з яких, за виключенням п'ятого, зробив суттєвий внесок у реалізацію ідеї щодо створення у Києві національного вищого медичного закладу.

3. Київський медичний інститут став правонаступником не лише медичного факультету Імператорського Університету Св. Володимира, як вважалося раніше, а й медичного факультету Українського державного університету.

І хоча виник він 1920 року як національний (український) вищий медичний заклад у результаті об'єднання медичних факультетів трьох вказаних вище навчальних закладів, але основу його науково-педагогічного персоналу, передусім керівного ядра, склали представники української "лектури", які аж до другої половини 20-х років ХХ ст. активно підтримували офіційний курс тодішньої влади на українізацію суспільно-політичного життя УСРР взагалі і навчального процесу та усієї життєдіяльності новоствореного вишу зокрема. Акцентувати на цьому увагу за радянської влади було не прийнято, бо це кваліфікувалося як вияв українського буржуазного націоналізму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Учебная жизнь в Университете // Вечерние огни. — 28 августа 1919 г. — № 10. — С. 4.
2. Корчак-Чепурківський О.В. Основні етапи будування та розвитку вищої медичної школи у Києві за перше десятиліття існування радянської влади на Україні / О.В. Корчак-Чепурківський // Українські медичні вісті. — 1928. — № 9-10. — С. 26.
3. Москаленко В.Ф. Таврова епохою / В.Ф. Москаленко, В.П. Ляхоцький // Науковий вісник Національного медичного

університету імені О.О. Богомольця. — 2006. — № 1. — С. 183.

4. Досвід методологічної роботи КМІ за 1923-1925 роки. Матеріали до питання про запровадження семінарсько-лабораторної методи навчання у вищій медичній школі. — К. : видання КДМІ, 1925.

5. Матеріали до відчиту КМІ за 1924/25 навч. рік // Українські медичні вісти. — 1925 — № 2. — С. 271-272.

6. Праці науково-предметної комісії. — Т. I. / за ред. В. Дурдуківського // Збірник історично-філологічного відділу ВУАН. — № 97. — К., 1929.

REFERENCES

1. Uchebnaia zhizn v Universitete [Educational Life at the University]. In : Vechernie ogni [Evening Lights]. 28 avgusta 1919 ;10 : 4-4 (in Russian).

2. *Korchak-Chepurkivskiyi O.V.* Osnovni etapy buduvannia ta rozvytku vyshchoi medychnoi shkoly u Kyievi za pershe desiatyllittia isnuvannia radianskoi vlady na Ukraini [Main Stages of the Erection and Development of the Higher Medical School in Kyiv in the First Decade of the Existence of the Soviet Power in Ukraine]. In : Ukrainski medychni visti [Ukrainian Medical News]. 1928 ; 9-10 : 26 (in Ukrainian).

3. *Moskalenko V.F. and Liakhot-skiyi V.P.* Naukovyi visnyk Natsionalnoho medychnoho universytetu imeni O.O. Bohomoltsia. 2006 ; 1 : 183-186 (in Ukrainian).

4. Dosvid metodolohichnoi roboty Kyivskoho medychnoho instytutu za 1923-1925 rr. Materialy do pytannia pro zaprovadzhennia seminarско-laboratornoi metody navchannia u vyshchii medychnii shkoli [Experience of the Methodological Work of the Kyiv Medical Institute over 1923-1925. Materials on the Issue of the Implementation of Seminar-Laboratory Method of Education at the Higher Medical School]. Kyiv, 1925.

5. Materialy do vidchytu Kyivskoho medychnoho instytutu za 1924/25 navchalnyi rik [Materials to the Report of the Kyiv Medical Institute over 1924/25 Academic Year]. In : Ukrayinski medychni visti [Ukrainian Medical News]. 1925 ; 2 : 271-272.

6. *Durdukivskiyi V. (ed.)* Pratsi naukovo-predmetnoi komisii [Works of the Scientific-Subject Commission]. Vol. I. In : Zbirnyk Istorychno-filolohichnoho viddilu Vseukrainskoi akademii nauk [Collection of the Historico-Philological Department of All-Ukrainian Academy of Sciences]. Kyiv ; 1929 ; 97 (in Ukrainian).

Надійшла до редакції 12.02.2015

JUSTIFICATION OF THE DEVELOPMENT OF NEW SANITARY REGULATIONS ON THE PROBLEM OF THE USE OF RECREATION WATER BASINS

Shcherban M.H., Miasoiedov V.V., Lytvynenko M.I., Kryvonos K.A.

ОБҐРУНТУВАННЯ РОЗРОБКИ НОВИХ САНИТАРНИХ ПРАВИЛ З ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ ВОДОЙМ

В

ідомо, що соціально-економічні аспекти суспільства взаємопов'язані з проблемами рекреаційного природокористування, які характеризуються економічною, соціально-культурною і медико-біологічною функціями.

Усі три функції рекреаційної діяльності кожного регіону країни тісно пов'язані між собою і мають значний вплив на загальне підвищення соціально-економічної ефективності суспільного виробництва [1-3].

Фахівці різних профілів відзначають, що у регіонах України вибір, організація та використання рекреаційних ресурсів у містах та приміських районах у сучасних умовах іноді відбуваються стихійно, без урахування санітарної та екологічної ситуації, що призводить, з одного боку, до негативного впливу на здоров'я населення, а з другого, до значного перевищення допустимих навантажень на рекреації. Крім того, фахівці фіксують наявність у регіонах великої кількості водних рекреацій, які не відповідають нормативним вимогам санітарного законодавства [4].

Вагомим доказом цього є щорічна інформація головного державного санітарного лікаря України та регіональних органів санітарно-епідеміологічної служби про невідповідність великої кількості рекреаційних зон на водоймах до купального сезону.

Вищезазначена проблема зумовлена низкою чинників, серед яких провідними є відсут-

**ЩЕРБАНЬ М.Г.,
М'ЯСОЄДОВ В.В.,
ЛИТВИНЕНКО М.І.,
КРИВОНОС К.А.**

Харківський
національний
медичний
університет (ХНМУ)

УДК: 614.777(285)

Ключові слова:
рекреаційні
водойми, зони
рекреації,
санітарні правила.

ОБОСНОВАНИЕ РАЗРАБОТКИ НОВЫХ САНИТАРНЫХ ПРАВИЛ ПО ПРОБЛЕМЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ РЕКРЕАЦИОННЫХ ВОДОЕМОВ
Щербань М., Мясоедов В.В., Литвиненко М.И., Кривonos К.А.
Харьковский национальный медицинский университет (ХНМУ)

Цель работы: эколого-гигиеническое обоснование необходимости разработки новых санитарных правил и норм, регламентирующих организацию, обустройство и деятельность водных рекреационных зон.
Материалы и методы. Анализ и эколого-гигиеническая оценка соответствия существующей нормативной базы современным рекомендациям по проблеме улучшения условий оздоровления и массового отдыха населения на рекреационных водоемах по результатам научных разработок.

Результаты. Доказано, что требования существующей нормативной базы отражены в многочисленных нормативах, среди которых имеются противоречия, а некоторые из них устарели. К тому же они не содержат новых рекомендаций по выбору, развитию, обновлению и использованию водных рекреационных ресурсов. С учетом указанного разработаны рекомендации по определению и оценке медико-биологического напряжения и проведения противозидемических мероприятий. Обоснована необходимость создания в регионах целевых структур по организации и контролю условий оздоровления и массового отдыха населения на воде и проведения системной работы с устроителями зон рекреационных водных объектов. Определены гигиенические требования к обустройству, содержанию и организации режима деятельности зон рекреации водных объектов.

Ключевые слова: рекреационные водоемы, зоны рекреации, санитарные правила.

© **Щербань М.Г., М'ясоєдов В.В., Литвиненко М.І.,
Кривonos К.А. СТАТТЯ, 2015.**